

IV. Tilastotoimisto.

Tilastotoimiston vuodelta 1931 antama vuosikertomus oli seuraavansisältöinen:

Tammikuun 1 p:stä 1931 lukien on tilastokonttorin nimi sille syyskuun 17 p:nä 1930 vahvistetun johtosäännön mukaan Helsingin kaupungin tilastotoimisto.

Toimiston henkilökunta. Assistentti K. Hoffströmille myönnettiin ero elokuun 1 p:stä lukien, hänen oltuaan kunnallisen tilaston palveluksessa 23 vuotta 8 kuukautta. Kaupunginhallitus myönsi hänelle, hän kun edellämainitun ajan lisäksi oli oikeutettu laskemaan hyväkseen kolmeneljännestä siitä ajasta, 7 vuotta 5 kuukautta 28 päivää, minkä hän, täytettyään 30 vuotta, oli ollut valtion palveluksessa, eläkettä 1,496 markkaa kuukaudessa. Kaupunginhallitus valitsi sittemmin assistentiksi 18 hakijasta laskuapulaisen E. Renforsin elokuun 13 p:nä ja laskuapulaiseksi hänen jälkeensä syyskuun 17 p:nä 111 hakijasta ylim. apulaisen N. Puiston. V. t. assistenttina toimi laskuapulainen E. Renfors elokuun alkupuolen ja v. t. laskuapulaisena elokuun 1 p:stä, kunnes virka vakinaisesti täytettiin, ylim. apulainen N. Puisto.

Virkavapautta yksityisasiain vuoksi nautti johtaja O. Bruun helmikuun, maaliskuun ja huhtikuun sekä syyskuun 28 p:stä lokakuun 17 p:ään, jona aikana aktuaari J. R. Torppa hoiti johtajaintoita. Aktuaari Torppa nautti virkavapautta yksityisasiain tähden joulukuun 16—23 p:n välisenä aikana. Amanuessi E. Ruuth oli määrätty v. t. aktuaariksi sinä aikana, minkä aktuaari Torppa nautti virkavapautta tai hoiti johtajanvirkaa ja ent. kaupunginkirjanpitäjä A. Aure hoiti sillä aikaa amanuessinvirkaa. Amanuessi E. Ruuth nautti virkavapautta kesäkuun ottaakseen osaa sotaväen reserviharjoituksiin, hänelläkin herra Aure sijaisenaan.

Virkavapautta lääkärintodistuksen nojalla nauttivat assistentti K. Hoffström 3 viikkoa, tammikuun 26 p:stä lukien (viransijaisenaan laskuapulainen E. Renfors), assistentti E. Särkisilta syyskuun 1—9 ja lokakuun 19— joulukuun 3 p:n välisenä aikana (viransijaisenaan viimeksimainittuna aikana laskuapulainen M. Björklund) sekä laskuapulainen E. Inberg tammikuun 1—19 p:n välisenä aikana, sekä yksityisasiain takia laskuapulainen A. Ikonen yhden viikon kesäkuussa. Sinä aikana minkä yllämainitut laskuapulaiset nauttivat virkavapautta tai olivat määrätty hoitamaan assistentin tehtäviä, heidän virkojaan hoiti, omien tehtäviensä ohella, laskuapulainen A-M. Söderlund.

Ylimääräisinä apulaisina kuukausipalkoin toimivat herrat N. Puisto tammikuun 1 p:stä elokuun 1 p:ään, P. A. Cavén koko vuoden ja K. R. Niemi tammikuun 15 p:stä elokuun 1 p:ään. Laskun mukaan maksetulla palkalla työskentelivät neidit D. Neovius ajoittain vuoden edellisen puoliskon aikana ja A. Grönroos koko vuoden sekä ent. kaupunginkirjanpitäjä A. Aure koko sen ajan, jolloin hän ei hoitanut amanuessinvirkaa. Rahatoimikamarin

aikaisemmin antaman määräyksen mukaan työskenteli rahatoimikamarin ent. sihteeri H. Dalström toimistossa koko vuoden kirjoittaen vanhempia kunnalliskertomuksia.

Palkkakysymyksiä. Vuoden kuluessa ei toimiston henkilökunnan palkoissa ja luokituksessa tapahtunut mitään muutoksia. Toimiston edellisenä vuonna tekemä ehdotus kolmen viranpitäjän siirtämisestä ylempään palkkaluokkaan ei aiheuttanut mitään toimenpidettä. Joulukuun 16 p:nä kaupunginvaltuusto kuitenkin päätti, helpottaakseen menoarviojärjestelyä, alentaa kaikkien kaupungin viranpitäjien palkkoja tammikuun 1 p:stä 1932 lukien, perheenelättäjien 5 %:lla ja muiden 10 %:lla.

Ylimääräisen henkilökunnan ottaminen. Toimiston uuden johtosäännön mukaan kaupunginhallituksen yleisjaosto ottaa toimeen ylimääräisen henkilökunnan. Koska tämä kuitenkin tulisi tuottamaan haittaa otettaessa lisää työvoimaa tilapäisiä töitä varten kaupunginhallitus päätti oikeuttaa toimiston ottamaan tilapäisen henkilökunnan, lukuunottamatta sellaista, jolle riittää säännöllistä työtä pitkäköksi aikaa; siitä olisi kuitenkin tehtävä ilmoitus kaupunginhallituksen yleisjaoston lähinnä seuraavaan kokoukseen.

Työaika. Sen jälkeen kun kaupungin virastojen työaikaa oli uuden, toukokuun 27 p:nä 1931 vahvistetun virkasäännön perusteella pidennetty, vahvisti kaupunginhallitus kesäkuun 26 p:nä toimiston esityksestä sen viranpitäjien virka-ajan seuraavaksi: maanantaisin — perjantaisin klo 9—12 ja klo 13—16.30; lauantaisin klo 9—12 ja klo 13—15, kesäaikana kuitenkin klo 9—14. Aamiaisajaksi oli toimistoon järjestettävä päivystys.

Toimiston huoneisto. Kaupungin virastojen ja laitosten huoneistokysymyksen järjestely otettiin vuoden kuluessa uudelleen käsiteltäväksi. Maaliskuun 18 p:nä kaupunginvaltuusto päätti periaatteessa hyväksyä kaupunginhallituksen esityksen tilastotoimiston sijoittamisesta n. k. Sofiansalinryhmään kaupungintalon (ent. seurahuone) läntiseen siipirakennukseen Sofiankadun puolelle, missä huoneistossa revisionikonttori aikaisemmin oli sijainnut; tarkoitus oli, että toimisto sitäpaitsi saisi käytettäväkseen muutamia lähinnä sijaitsevia huoneita sekä rahatoimiston suuren arkistoholvin. Vuoden varrella tehtiin yksityiskohtainen suunnitelma toimiston sijoittamiseksi, mikäli muiden virastojen sijoitussuunnitelma selveni; tällöin luvattiin toimistolle erään hedelmäliikkeen käytettävänä oleva huoneisto kirjastoan ja julkaisuvarastoaan varten, jotka sen kautta voitaisiin eristää työhuoneista ja jossa olisi tarpeeksi tilaa myöskin vastaisille laajennuksille. Koska rakennuskonttorin oli toimitettava muutos- ja korjaustöitä ensi sijassa muille virastoille ajotuissa huoneistoissa ja toimiston huoneistoa talossa Heikinkatu n:o 12 koskeva vuokravälikirja pidennettiin kesäkuun 1 p:ään 1932, ei toimiston uuden huoneiston sisustamista kiirehditty eikä sitä aloitettu vuoden kuluessa. Kuitenkin annettiin toimiston käytettäväksi elokuun alusta kaksi huonetta käsittävä Helsingin osakepankin entisen, nyttemmin rahatoimistolle luovutetun, talon ullakkokerroksessa sijaitseva lisähuoneisto, joka ei ole suoranaudessa yhteydessä toimiston tulevan, Sofiankadulla olevan huoneiston kanssa. Sinne sijoitettiin toimiston toinen amanuenssi, vakinainen laskuapulainen sekä kolme tilapäistä apulaista, jotka laativat kunnalliskertomuksen, kunnallisen koulu- ja finanssitolaston sekä kuolleisuustilaston.

Konttorin julkaisut. Vuoden varrella tilastotoimisto julkaisi seuraavat seitsemän julkaisua:

- Kesäk. 13. Kommunalkalender för Helsingfors stad. 9. 1931. VIII + 262 siv.
 » 17. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 8. 1930. X + 88 siv.
 » 17. Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 8. 1930. X + 88 siv.
 » 20. Helsingin kaupungin tilasto. Helsingfors stads statistik. VI. Opetuslaitokset. Undervisningsväsen. 7. 1927—30. 112 + 60 siv.
- Elok. 18. Helsingin kaupungin tilasto. Helsingfors stads statistik. II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. Utrikes handel och sjöfart. Uusi sarja. Ny serie. 4. 1930. IV + 24 + 92 siv.
- Marrask. 11. Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. Äldre serien. Stadsfullmäktige. 1875—78. IV + 440 siv.
- Jouluk. 30. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 24. 1931. XIV + 358 siv.

Vuoden päättyessä oli painossa vuoden 1929 kunnalliskertomus, mikä ilmestyi heti uuden vuoden jälkeen, suomenkielinen julkaisu 1875—78 vuosien kunnalliskertomuksista, terveyden- ja sairaanhoitotilasto kolmivuotiskaudelta 1927—29 ja ensimmäinen osa samaa tilastoa vuodelta 1930. Vuoden kuluessa painettiin vielä 5 vihkoa vuoden 1931 asetuskokoelmaa, mitkä täydennettyinä vuoden lopulla ilmestyneillä asetuksilla varustetaan nimilehdellä ja asialuettelolla ja sidotaan yhdeksi niteeksi. Sitäpaitsi julkaisi toimisto asetuskokoelmasta seuraavat erikoispainokset: kiinteistölautakunnan ja kiinteistötoimiston johtosäännöt (100 kpl.), kaupungin lastentarhain ja niihin liittyvien laitosten johtosäännön (1,500 kpl.) sekä Ebeneserkodin lastentarhain ja niihin liittyvien laitosten johtosäännön (500 kpl.), Helsingin kaupungin virkasäännön (1,200 kpl.), kaupunginvaltuuston työjärjestyksen (200 kpl.) sekä taksan maksuista Helsingin kaupungin kunnallissairaaloissa (200 kpl.); sitäpaitsi painatettiin liikenneohjesäännöstä uusi painos (500 kpl.).

Vuoden varrella ilmestyneistä julkaisuista voidaan muuten mainita että Tilastollinen vuosikirja ilmestyi tällä kertaa jonkin verran tavallista laajempana, syystä että siinä oli julkaistava erinäisiä vuoden 1930 yleisen kiinteistö- ja väestölaskennan tuloksia valaisevia taulukkoja. Tilastollisessa päätoimistossa ei vuoden kuluessa saatu valmiiksi laskennassa keräiltyä, asuntoja ja väestöä koskevan aineiston käsittelyä, minkä tähden yksityiskohtaiset tiedot kaupungin asunto-oloista sekä väestön ikä-, kieli- ja ammattijaosta y.m. voidaan julkaista vasta vuoden 1932 vuosikirjassa. Sitä paitsi otettiin vuosikirjaan erinäisiä uusia taulukkoja ja kuvioita, etupäässä sellaisia, jotka olivat omiaan valaisemaan kaupungin töissä olevien työntekijöiden lukua ja kaupungin liikenneoloja.

Muille viranomaisille annetut tiedot ja avustukset. Kuten lähinnä edellisinä vuosina sai toimisto sosialiministeriöltä kuukausittain tietoja elinkustannusindeksistä, laski vuokraindexin valtuuston lokakuun 7 p:nä 1925 tekemän päätöksen perusteella sekä lähetti kaupunginhallitukselle, rahatoimistolle, kiinteistötoimistolle ja kaupungininsinöörille ilmoituksen lähinnä edellisen kuukauden indeksiluvusta.

Socialiministeriö tiedusteli kaupunginhallitukselta olisiko kaupunki halukas myöskin vuonna 1931 järjestämään vuokratasoa kesäkuun 1 p:n jälkeen valaisevan vuokratiedustelun, mutta siltä vaaditussa lausunnossa tilastotoimisto esitti mielipiteenään, että koska vuokratietoja oli kerätty puolta

vuotta aikaisemmin, marraskuun 27 p:nä 1930 toimitetun kiinteistö-, asunto- ja väestölaskennan yhteydessä, tuntui tarpeettomalta ryhtyä sosialiministeriön ehdottamaan toimenpiteeseen, sitäkin suuremmalla syyllä, koska vuokrat tuskin kysymyksessä olevan puolen vuoden aikana olivat tuntuvammin alentuneet. Kun kuitenkin pari yksityistä elinkeinonharjoittajain yhtymää oli tarjoutunut maksamaan tiedustelun, päätti kaupunginhallitus toimeenpanna sen. Tilastotoimisto keräsi sen johdosta kesäkuussa vuokria koskevia tietoja määrätystä, eri osissa kaupunkia sijaitsevista kortteleista, ja lähetti siten saamansa aineiston summittaisine laskelmineen sosialiministeriölle. Tällöin todettiin vuokrien huomattavasti laskeneen marraskuusta 1930 lähtien.

Kuten aikaisemmin lähetettiin merenkulkuhallitukselle laivaliikennettä satamissa valaisevia ja rakennuskonttorin satamaosastolle samanlaatuaisia yksityiskohtaisempia tietoja. Kuten tavallista, tilastotoimisto huolehti Uudenmaan läänin maaherran vuosikertomukseen kuuluvista taululiitteistä, mikäli ne koskivat Helsingin kaupunkia, sekä tilastolliselle päätoimistolle tarkoitettusta kaupungin vuoden 1930 raha-asioita käsittelevästä jokavuotisesta tilastosta; viimeksi mainittu, sangen suuritoinen tilasto valmistui kuitenkin vasta vuoden vaihteen jälkeen. Sosialiministeriölle lähetettiin tavanmukaiset rakennustoimintaa kaupungissa vuonna 1930 koskevat tilastolliset tiedot. Lopuksi mainittakoon, että toimisto, kuten aikaisemminkin, laati suurimman osan köyhäinhuoltolautakunnan ja kansakoulujen johtokuntain vuosikertomuksiin liittyvistä laajoista tilastotaulukoista.

Kun kysymys kaupungin palkkamenojen supistamisesta kesällä astui päiväjärjestykseen, antoi rahatoimenjohtaja toimiston tehtäväksi hankkia kysymyksen käsittelyyn tarvittavia tietoja, ja syksyn kuluessa antoi toimisto asianomaisille kaupunginviranomaisille apuaan palkkakysymystä käsiteltäessä kokoomalla erilaisia alkutietoja ja valmistelemalla niitä. Siten hankki toimisto kesällä selvityksen missä määrin erilaisissa suurimmissa yksityisissä toiminimissä oli alennettu palkkoja, ja vähän myöhemmin toimisto toimitti vertailevan laskelman valtion, eräiden suurempien maaseutukaupunkien ja helsinkiläisten yksityisten yritysten määrätynlaisille viranpitäjille maksamista palkoista. Rahatoimenjohtajalle lähetettiin elinkustannusindeksiä ja työläisten palkkoja Turussa, Viipurissa ja Tampereella valaisevia taulukoita. Kun kaupunginhallituksessa oli herätetty kysymys kaupungin viranpitäjien palkkojen vähentämisestä eri suurilla prosentteilla perhehuoltajilta kuin yksinäisiltä henkilöiltä, keräsi toimisto tietoja kaupungin virastoista ja laitoksista näihin ryhmiin kuuluvien viranpitäjien lukumäärästä ja laati erinäisiä laskelmia saadakseen selville miten paljon kaupunki yllämainitun supistamisen kautta voisi säästää. Koska oli väitetty, että kaupungin virastoissa ja laitoksissa oli palveluksessa paljon naimisissa olevia naisia, joiden ei oman elatuksensa tähden ole pakko pitää virkaa, toimisto rahatoimenjohtajan kehoituksesta järjesti tiedustelun selvittämään oliko tässä väitteessä perää.

Sitä paitsi välitti toimisto usealle virastolle ja yksityishenkilölle kotija ulkomailla pienempiä tietoja ja ilmoituksia. Kaupungin asianajajalle lähetettiin ilmoitus sellaisista viranpitäjistä, joiden palkkaehtoihin sisältyi sivutuloja, Helsingin kauppakamari sai tietoja kaupungin tuonnista ja viennistä vuonna 1930, tapaturmavakuutusyhtiö Kullervolle lähetettiin ilmoitus palkoista, jotka kaupunki vuonna 1930 oli maksanut niille viranpitäjille ja työntekijöille, jotka kaupunki on velvollinen tapaturmavakuuttamaan,

kansainvälisen tilastoseuran pysyvälle toimistolle Haagiin lähetettiin tietoja sekä Suomen tilastoelinten järjestelystä että mahdollisuuksista laatia tilastoa väestön erään osan säännöllisesti kotinsa ja työpaikkansa välillä tekemistä matkoista (n. k. Pendelwanderungen), Unkarin tilastolliseen päätoimistoon lähetettiin ilmoitus puerperaalikuumeen aiheuttamista kuolemantapauksista, kansainliitolle esiintyneistä tarttuvista taudeista, tohtori Hj. Söderströmille lasten keskuudessa sattuneista, tuberkuloosin aiheuttamain kuolemantapausten vaihtumisista j.n.e. Eräille ulkomaisille hakemistoille (Stock Exchange Yearbook, Moodys Investors Service) toimisto hankki kaupungin lainoja, raha-asioita y. m. koskevia tietoja.

Vuoden varrella ilmestyi Haagin kansainvälisen tilastoseuran pysyvään toimiston julkaisema tilastollinen teos Statistique internationale des grandes villes 1931, johon toimisto oli lähettänyt aineistoa Helsingistä, ja jonka ilmestymistä rahatoimikamari oli avustanut vuonna 1928 myöntämällä määrärahalla. Silloin tehdyn sopimuksen mukaan sai toimisto 8 ilmaista kappaletta tätä julkaisua, jotka jaettiin kaupunginjohtajalle, kaupunginhallituksen kirjastolle, kunnalliselle keskuustoimistolle sekä Turun, Viipurin ja Tampereen kaupunginhallituksille.

Toimenpiteet kunnallisen tilaston parantamiseksi. Vuoden varrella toimisto ryhtyi toimenpiteisiin saadakseen tietoja valtion harjoittamasta rakennustoiminnasta, koska niitä ei voi saada kaupungin rakennustarkastuskonttorilta ja valtion rakennukset sen kautta ovat joutuneet toimiston rakennustoiminnasta kaupungissa laatiman tilaston ulkopuolelle. Koska tiedot kaupungin omistamista tonteista, varsinkin rakentamattomista sellaisista, sekä kaupungin pinta-alasta ja sen jakautumisesta tontteihin, katuihin, istutuksiin y. m. ovat osoittautuneet sangen puutteellisiksi, toimisto esitti kiinteistötoimistolle, että se ryhtyisi toimenpiteisiin kysymyksessä olevan epäkohdan poistamiseksi. Koska ne pankkiyhtymät Amerikassa, jotka olivat myöntäneet kaupungille lainoja, useasti muiden tietojen yhteydessä, olivat pyytäneet tietoja kaupungissa olevien kiinteistöjen arvioidusta arvosta (assessed value of real estate), toimisto pyysi verotusvalmistelukunnan puheenjohtajaa antamaan vuosittain yhdistää taksoitustyössä asiasta selville käyneet tiedot. Tilastollisen päätoimiston kanssa vuonna 1927 tehty sopimus yhteistyöstä verotustilastoa laadittaessa pidennettiin samoin ehdoin kuin kahtena aikaisempana vuonna. Lopuksi toimisto lähetti kaupungin historiatoimikunnalle promemorian, jossa lähemmin selostettiin toimenpiteet, joihin oli ryhdyttävä vuosien 1810—77 väestötietojen tarkistamiseksi ja täydentämiseksi; tulokseksi tuli vuoden 1932 alusta alkava yhteistyö toimikunnan ja toimiston välillä.

Kaupungin hallintaa koskevia kysymyksiä. Toimiston vuonna 1930 rahatoimikamarille tekemää kunnallisen keskusarkiston perustamista koskevaa esitystä, minkä arkiston perustana olisi raastuvanoikeuden, maistraatin ja rahatoimiston arkistot, ei raastuvanoikeus eikä maistraatti puoltanut, minkä perusteella kaupunginhallitus hylkäsi sen. Sittemmin kaupunginvaltuusto päätti, että raastuvanoikeuden ja maistraatin yhteinen arkisto oli jaettava ja ensinmainittu muutettava maistraattia varten sisustettuun uuteen raatihuoneeseen. Vaikka nämä kaksi arkistoa muuton jälkeen tulevat tarpeeksi tilaviksi, on kuitenkin valitettava, että kaupungin viranomaiset eivät ole pitäneet velvollisuutenaan ryhtyä toimenpiteisiin puhtaasti kunnallisten arkistoesineiden nykyään monessa suhteessa varsin puutteellisen hoidon parantamiseksi eivätkä myöskään ole tahtoneet käyttää hyväkseen tilaisuutta keskittää kunnallista arkistotoimintaa. Sitten kun kuitenkin oli tehty

päätös että tilastotoimiston uuteen huoneistoon tulee kuulumaan myöskin rahatoimiston suuri arkistoholvi ja toimisto oli tehnyt alustavan sopimuksen rahatoimiston kanssa siellä olevien arkistoesineiden säilyttämisestä, joista ainoastaan kymmenen viime vuoden tilikirjat ja todisteet oli vietävä rahatoimiston uuteen huoneistoon, on toimistolla tilaisuus järjestää sinne perustus tulevaa kunnallista arkistoa varten, jota vähitellen voidaan laajentaa, kunnes se aikanaan erotetaan itsenäiseksi kunnalliseksi laitokseksi, jonka tehtäviin myöskin tulisi kuulumaan valvoa että eri viranomaisten, virastojen ja laitosten virkahuoneistoissa säilytettävät asiakirjat tulevat kunnollisesti hoide- tuiksi. Tätä silmälläpitäen tilastotoimisto otti vuoden 1932 menosääntönsä määrärahan arkistonhoitoa varten aikoen sillä palkata ammattimiehen jär- jestämään ja luetteloimaan arkiston, mutta kaupunginhallitus ei ottanut tätä määrärahaa menosääntöön, koska, kuten kaupunginhallitus menosään- nön ensimmäisessä lukemisessa päätti, asiasta oli aikanaan tehtävä kau- punginhallitukselle eri esitys.

Tilastotoimisto on jo aikaisemminkin jossain määrin toiminut arkisto- viranomaisena, mikä ilmenee siitä, että kaikki kaupungin hallitusten ja lautakuntain kaupunginvaltuustolle antamat alkuperäiset vuosikertomukset lähe- tetään toimiston kunnalliskertomukseen otettaviksi, ja että niitä toimiston perustamisesta, vuodesta 1911 saakka säilytetään toimiston arkistossa. Kertomusvuonna kaupunginhallitus vielä päätti, että kaupungin viranpitä- jäin ja muiden kaupungin myöntämällä matka-apurahoilla tekemistään mat- koista antamat kertomukset on lähetettävä tilastotoimistoon siellä säilytet- täviksi.

Vuoden kuluessa toimisto lähetti kaupunginhallitukselle esityksen yhden- mukaisen kunnallisen julkaisuvaraston perustamisesta, jossa säilytettäisiin sekä toimiston omat julkaisut että kaupunginvaltuuston kansliassaan aikai- semmin säilyttämät asiakirjat ja esityslistat. Ehdotuksessa edellytettiin tämän varaston mahtuvan ent. Stockmannin, nyttemmin virastotalon, kella- rihuoneistoihin. Kun toimistolle sittemmin luvattiin tarpeeksi paljon tilaa uuden huoneistonsa yhteydessä omaa julkaisuvarastoaan ja mahdollisesti myöskin uusimpia kaupunginvaltuuston painatuksia varten, voitane kysy- myksessä olevaa ehdotusta pitää itsestään rauenneena, mutta lienee toden- näköistä että toimistolle aikoinaan uskotaan nykyään virastotalossa säily- tettävien kaupunginvaltuuston vanhempien painatusten hoito.

Kaupunginhallitukselle vahvistetussa johtosäännössä säädetään m. m. että sen on vuosittain lokakuussa annettava kaupunginvaltuustolle kerto- mus kaupungin hallinnasta lähinnä edellisenä vuonna. Tämän johdosta toi- misto otti uudelleen harkittavakseen miten kunnalliskertomusten julkaisemi- nen vastaisuudessa olisi järjestettävä. Koska näytti mahdottomalta saada kysymyksessäolevaa kertomusta kokonaisuudessaan valmiiksi painetuksi mainittuna aikana, koska m. m. julkaisuun sisältyviä lautakuntain kerto- muksia ei saada niin hyvissä ajoin että tämä kävisi mahdolliseksi, oli asia toimiston mielestä järjestettävä siten, että toimisto antaisi kaupunginkans- lialle ennen lokakuun 1 p:ää omasta puolestaan valmiin korjausvedoksen mah- dollisesti puhtaaksipainetun kappaleen kaupunginvaltuuston ja kaupungin- hallituksen toimintaa koskevasta kertomuksesta, jonka jälkeen kaupungin- valtuuston esityslistassa ilmoitettaisiin että kertomukset olisivat valmiit ja nähtävinä kaupunginkansliassa. Toimisto teki kaupunginhallitukselle tämän suuntaisen ehdotuksen. Sitä ei kuitenkaan esitetty vuoden kuluessa kaupun-

ginhallitukselle, mutta kaupunginkanslia ilmoitti toimistolle suullisesti että se voi menetellä esityksessä ehdottamallaan tavalla.

Tämän johdosta oli toimiston ryhdyttävä toimenpiteisiin, että vuoden 1931 kertomukset saataisiin mainitulla tavalla valmiiksi syksyyn 1932. Koska vuoden 1929 kertomus oli suurimmalta osaltaan valmis syksyllä 1931, oli sekä vuoden 1930 että vuoden 1931 kertomukset valmistettava samalla kertaa, mikä kävi mahdolliseksi ottamalla töihin tavallista suuremman henkilökunnan.

Kongresseja y. m. Johtaja sai kutsun Deutsche statistische Gesellschaftin Stettinissä toukokuun 21 p:nä pidettävään vuosikongressiin ja Roomassa syyskuun 7—10 p:nä pidettävään väestökysymystä tutkivaan kongressiin (Congrès pour les études sur la population), mutta hänellä ei ollut tilaisuutta noudattaa kutsua.

Vuodesta 1930 suunniteltu mutta vuoteen 1931 siirtynyt skandinavinainen tilastokongressi oli aiottu järjestettäväksi lokakuun 27—28 p:nä ja kaupunginhallitus päätti järjestää siihen osallistuville lounaan. Ruotsista päin tehdyn ehdotuksen johdosta siirrettiin kongressi kuitenkin vallitsevan pula-ajan johdosta vielä seuraavaan vuoteen.

Toimiston tulot ja menot. Seuraava taulukko osoittaa missä määrin toimistolle myönnettyjä määrärahoja oli käytetty:

Menoerä	Menot, Smk.	Määräraha, Smk.	Säästetty määrä, Smk.
Luokitellut palkat	1) 636,337 —	626,935 65	9,401 35
Tilapäistä työvoimaa	210,000 —	177,102 65	32,897 35
Vuokra	75,000 —	71,111 29	3,888 71
Lämpö	7,340 —	7,091 —	249 —
Valaistus	3,800 —	3,581 50	218 50
Siivoaminen	14,650 —	14,559 —	91 —
Painatus ja sidonta	2) 557,655 31	294,080 05	3) 263,575 26
Tarverahat	24,000 —	23,937 70	62 30
Väestölaskenta	311,000 —	4) 308,635 10	2,364 90
Yhteensä	1,839,782 31	1,527,033 94	312,748 37

Kaluston ostoon myönnetystä määrärahadista myönsi kaupunginhallitus 37,505: 50 markkaa, josta säästettiin 102: 65 markkaa. Näillä varoilla ostettiin m. m. Burrough yhteenlaskukone 9,675 markalla, Continental kirjoitus-kone 4,870 markalla, uusi Roneo teräskaapin osa asiakirjojen säilyttämistä varten 3,735 markalla, verotustilastossa käytettävien Hollerithkorttien perforoimiskone 10,669: 35 markalla, rautakaappi alustoineen tonttikortteja varten 3,010 markalla, kaksi kirjahyllyä 2,000 markalla ja Pinjaisten kirjoituspöytä tuoleineen 2,560: 50 markalla.

Toimiston tulot myydyistä julkaisuista nousivat 4,253: 35 markkaan.

Vuoden 1932 menosääntö. Kaupunginhallitukselle jättämänsä vuoden 1932 menosääntöehdotukseen toimisto otti uusia määrärahoja m. m. arkiston ja julkaisuvaraston hoitoa varten 10,000 markkaa ja vahtimestarinapulaisen

1) 1,667 markkaa siirretty määrärahadista Sairaslomasijaiset ja 2,600 markkaa määrärahadista Sijaispalkkiot muissa kuin sairaustapauksissa. — 2) Tähän sisältyy vuodesta 1930 siirretyt 198,655: 31 markkaa. — 3) Siirrettiin vuoteen 1932. — 4) Tästä käytettiin vuonna 1930 302,189: 80 markkaa.

palkkaamiseksi 6,000 markkaa sekä muuttokustannuksiin 14,000 markkaa. Kaupunginhallitus pyyhki kuitenkin nämä määrärahat sekä 1879—81 vuosien kunnalliskertomusten painattamiseen ja vuoden 1931 kaupan ja merenkulun tilastoon tarvittavat määrärahat. Vallitsevana pula-aikana on luonnollista että menoja on supistettava, mutta on erittäin valitettavaa, että kaupungin kauppaa koskeva tärkeä tilasto on uhrattava määrärahan puutteessa. Kaupunginhallitus pyyhki niinkään vahtimestarien raitiotievuosikortteja varten tarvittavan määrärahan; koska kuitenkin ainakin yksi sellainen on toimistolle ehdottomasti välttämätön, toimisto anoi vuoden lopulla lupaa saada määrärahan pyyhkimisestä huolimatta, tarverahain ylijäämällä ostaa yhden sellaisen; kaupunginhallitus suostuikin tähän vuoden 1932 alussa. Muutenkin supistettiin toimiston pyytämiä määrärahoja talousarviota käsiteltäessä huomattavasti. Vuoden 1932 vähvistetty menosääntö päättyi 1,105,947 markkaan.

Kirjasto lisääntyi vuoden varrella 458 numerolla.

Lähetettyjen toimituskirjain luku oli 2,805. Niistä oli lähteviä kirjelmia 840 ja lähetettyjä julkaisuja 1,965. Enemmän tai vähemmän täydellisiä toimiston julkaisusarjoja lähetettiin m. m. Institut für Sozial- und Staatswissenschaften an der Universität Heidelberg nimiselle laitokselle sekä erälle amerikkalaisille pankkiliikkeille, mitkä viimeksimainitut kuitenkin maksoivat toimiston postikulut.